

Advies over het onderzoeksrapport met aanbevelingen van MantelzorgNLpro

Aan Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân
c.c. Gerbrig Fekken, contactambtenaar werkgroep Mantelzorg
Betreft Advies Rapport MantelzorgNLpro “Súdwest-Fryslân Omtinken”

AANLEIDING

Op donderdag 11 april 2024 presenteerde MantelzorgNLpro een rapport met onderzoeksresultaten en aanbevelingen m.b.t. mantelzorgondersteuning in Súdwest-Fryslân.

De onderzoeksvragen van de gemeente waren:

1. Hoe coördineren we alles wat er rondom mantelzorg in de gemeente gebeurt (versterken mantelzorgcoördinatie)?
2. Hoe zorgen we dat mantelzorgers de weg naar de juiste ondersteuning vinden?

De presentatie werd door de gemeente afgesloten met de vraag aan de Adviesraad Sociaal Domein om het rapport te bestuderen en er een advies over uit te brengen.

Dit advies is voorbereid door de werkgroep Mantelzorg van de Adviesraad Sociaal Domein.

ADVIES

Wij adviseren positief over het rapport van MantelzorgNLpro met betrekking tot onderzoek van en aanbevelingen over de twee onderzoeksvragen van de gemeente Súdwest-Fryslân, waarbij wij wel verzoeken om onze kanttekeningen, vragen, aandachtspunten en suggesties (onderdeel van dit advies) mee te nemen in de verdere uitwerking.

Toelichting

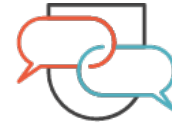
Reeds vele jaren is de Adviesraad Sociaal Domein (voorheen Wmo-adviesraad) betrokken bij beleid en uitvoering van mantelzorgondersteuning via haar werkgroep Mantelzorg. Wij herkennen veel van de bevindingen en veel aspecten van de aanbevelingen die MantelzorgNLpro in het rapport benoemt, omdat het onderwerpen betreffen die aan de orde kwamen in de overleggen van de werkgroep Mantelzorg met contactambtenaren van de gemeente. In die overleggen is door ons regelmatig op knelpunten gewezen en zijn suggesties gedaan om de mantelzorgondersteuning te verbeteren.

Wij zijn overigens niet betrokken geweest bij zowel het formuleren van de onderzoeksvragen aan MantelzorgNLpro als bij het onderzoek zelf.

KANTTEKENINGEN, AANDACHTSPUNTEN, VRAGEN EN SUGGESTIES

Bevindingen uit het onderzoek.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat het met de samenwerking tussen professionals (pagina 9) en de rollen en taakverdeling van professionals in de uitvoering van mantelzorgondersteuning (pagina 10) slecht gesteld is. Dat is echt een aandachtspunt voor nu en in de toekomst. Er zal veel geïnvesteerd moeten worden in interne communicatie en scholing.

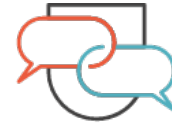
Aanbevelingen.

Aanjager mantelzorg.

Het rapport adviseert om een “Aanjager mantelzorg” aan te stellen (pagina 15). We begrijpen wat er bedoeld wordt en juichen de bedoeling ook toe, maar vinden de term “Aanjager mantelzorg” niet passend. Bij het woord ‘aanjager’ denken wij aan iemand die veranderingen op gang moet brengen en dus aan een tijdelijke functie. Gezien het belang van mantelzorg in de langdurige zorg, de brede complexe problematiek en de veelheid aan betrokken organisaties/instanties geven wij de voorkeur aan een structurele aanpak en denken dan aan de benaming “Mantelzorgcoördinator” aansluitend aan wat in de inleiding op pagina 4 al bedoeld wordt met “het versterken van de mantelzorgcoördinatie”.

Herijken rollen en taken.

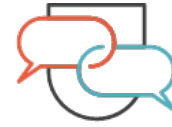
- In dit deel van het rapport worden veel betrokken partijen genoemd. Wij missen echter de Onafhankelijk Cliëntondersteuner (OCO). Het is volgens ons noodzakelijk om de rol en taak van de OCO goed vast te leggen.
- Mantelzorgmakelaar. Wij zijn groot voorstander van de structurele inzet van een mantelzorgmakelaar. Omschrijf echter heel duidelijk de positie van een mantelzorgmakelaar ten opzichte van die van het Stipepunt, de OCO en het Gebiedsteam.
- Het rapport vermeldt dat het Stipepunt zich “spil en expert” noemt. Wij zijn van mening dat daarmee teveel voorbijgegaan wordt aan de expertise op het gebied van mantelzorgproblematiek en -ondersteuning van een erkende mantelzorgmakelaar.
- Tussen de rol en de taken van een OCO en een mantelzorgmakelaar zit overlap maar zeker ook fundamenteel verschil.
- Van essentieel belang is een duidelijke positie van de mantelzorgmakelaar ten opzichte van de Gebiedsteams in het kader van integrale benadering en regisseursfunctie.
- Eén loket. Het rapport beveelt aan om, voor de eenvoud en vindbaarheid, met één loket te werken. Bovendien wordt het in het rapport een “digitaal loket” genoemd. Wordt hier een gezamenlijk informatie- en intake loket bedoeld?
 - Ten eerste zijn wij geen voorstander van uitsluitend een “digitaal” loket. “Digitaal” betekent immers dat potentiële gebruikers over digitale vaardigheden moeten beschikken en over digitale apparatuur. Het is bekend dat dat niet altijd zo is, waardoor mantelzorgers geconfronteerd kunnen worden met een onnodig onneembare drempel.
 - Ten tweede lijkt het ons aan te bevelen om informatieverstrekking en intake via één loket, bemenst met deskundige personen, te laten verlopen.
- Voorkom onnodige doorverwijzingen, die volgens het rapport bovendien ook regelmatig fout gaan.
- Voorkom dat een gezin meerdere contactpersonen heeft bij de gemeente. Het al jaren bestaande uitgangspunt “één gezin, één plan, één regisseur” moet weer eens goed onder een vergrootglas gelegd worden.
- Wachttijden. Wachttijden dienen voorkomen te worden. Dat hoort gewoon uitgangspunt te zijn. Mantelzorg wacht namelijk niet. Op pagina 20 wordt t.a.v. “wachttijden” in een communicatieplan (later hierover meer) vermeld “Draag zorg voor communicatie tijdens wachttijden”. Maak helder wat hiermee bedoeld wordt!
- Wat kan eenvoudiger? Dit is een vraag, waarbij voor de inventarisatie en beantwoording, regelmatig mantelzorgers zelf, als ervaringsdeskundigen, betrokken moeten worden. Die benadering missen wij in het rapport.
- Mantelzorgpas. Goed om hierop eens een heroverweging los te laten. Wij herkennen niet wat in het rapport staat dat de aanvraag van een Mantelzorgpas de “zoveelste administratieve

handeling” is. De pas wordt immers automatisch verstrekt, indien een mantelzorg
ingeschreven is bij een Stipepunt. Wijs mantelzorgers liever op het belang van ingeschreven
staan bij het Stipepunt.

Regisseur van samenwerking.

- Beleidsmedewerker. Wij zijn van mening dat het van belang is dat een beleidsmedewerker Mantelzorg van de gemeente vanuit die rol deelneemt aan de Mantelzorgnetwerken. Niet als vaste voorzitter en spreekbuis van de netwerken, zoals het bij ons overkomt uit de omschrijving in het rapport.
- Voorzitter van de Mantelzorgnetwerken. De aanbevelingen in het rapport zullen leiden tot een belangrijke wijziging in vorm en vooral inhoud van de huidige netwerken. Een voorzitter heeft daarin een voortrekkersrol. Daarom bevelen wij aan om de Mantelzorgcoördinator (in het rapport “anjager mantelzorg” genoemd) voorzitter van de Mantelzorgnetwerken te laten zijn.
- Convenant mantelzorg. Het voorzitterschap en secretariaat van de netwerken moet hierin ook vastgelegd worden.
- Stel een gezamenlijk communicatieplan op. Regelmatig hebben wij erop gewezen dat het merendeel van de mantelzorgers in SWF niet ingeschreven staat bij het Stipepunt. Bovendien zorgen niet alle mantelzorgers voor een zorgvrager die afhankelijk is van de Wmo. Er zijn ook mantelzorgers voor een zorgvrager die afhankelijk is van de ZvW of de WLZ. Deze mantelzorgers zijn ook inwoners van SWF en moeten op gelijke wijze geïnformeerd worden door gebruik van alle communicatiekanalen.
 - Eén concreet voorstel hebben wij kortgeleden gedaan en willen we nu herhalen: Verzorg in een huis-aan-huisblad dat in de hele gemeente verschijnt (GrootSneek/Bolsward/IJsselmeerkust) een duidelijk herkenbare periodieke column over mantelzorg. De inhoud varieert van heel specifiek (bijvoorbeeld waar moet je zijn voor welke problematiek) tot algemeen (bijvoorbeeld ervaringsverhalen). Ook netwerkpartners moeten regelmatig een bijdrage leveren. Zo kan een gevarieerd beeld ontstaan t.a.v. mantelzorg, waarin meer mantelzorgers zich in kunnen herkennen.
 - Zoek ook uit hoe via populaire digitale media gecommuniceerd kan worden.
- Update regelmatig de eigen relevante digitale media/websites
- Het rapport vermeldt: “sluit aan op het lokale zorg- en leefpad van mantelzorgers”.
 - Inventariseer de relevante personen en instanties op dat zorg- en leefpad. Kunnen zij een rol spelen in de communicatie naar mantelzorgers en hoe? Zijn zij voldoende geïnformeerd en welke rol kunnen de gemeente en de netwerken hierin spelen?
 - Denk ook aan het uitbrengen (enkele keren per jaar) van een Nieuwsbrief Mantelzorg SWF voor de personen en instanties op het zorg- en leefpad.
- Uitbreiden van de samenwerking. In bijlage 3 van het rapport worden partijen genoemd die belangrijk zijn voor deelname in de netwerken Mantelzorg. Vanzelfsprekend zijn er meer te bedenken. Wij willen in ieder geval wijzen op vakbonden, ouderenbonden en op meer thuiszorgorganisaties dan alleen die van de Antoniuszorggroep. Daarin moet je dus als gemeente flink investeren!
- Zorgvrijwilligers. Behalve in zorginstellingen zijn ook in de zorg thuis vrijwilligers actief. Dat is een belangrijke groep, die ook in een communicatieplan betrokken moeten worden.
- Omdat het zeer moeilijk is voor vrijwilligersorganisaties, zoals Humanitas, om voldoende zorgvrijwilligers te kunnen aanbieden, moet gekeken worden hoe de gemeente dit soort organisaties in de wervingsactiviteiten extra kan faciliteren.

Geografie

Goed om in de kleinere kernen “outreaching” te werken. Het gebruikmaken van sleutelfiguren, vinden wij een goed idee. Dat kan trouwens ook in de buurten/wijken in de steden. Wij stellen voor om sleutelfiguren op te nemen in het Mantelzorgnetwerk van het betreffende gebied.

Bewustwording.

Aan het eind van deze paragraaf worden een aantal doelgroepen genoemd, te weten werkende mantelzorgers, jonge mantelzorgers en GGZ-mantelzorgers. Wij willen nog wijzen op mantelzorg in migratiegezinnen.

Nawoord ongevraagde adviezen.

- T.b.v. werkende mantelzorgers hebben wij al eerder bij onze contactambtenaar aparte voorstellen gedaan. Deze voorstellen zullen wij voor deze doelgroep omzetten in een ongevraagd advies.
- In het rapport wijst MantelzorgNLpro op het belang van verschillende vormen van respijtzorg. Ook hierover zullen wij een ongevraagd advies indienen.
- In het bewustwordingsproces is het naar onze mening, belangrijk aandacht te besteden aan het feit dat mantelzorgers geen rechtspositie hebben, maar dat het werk van mantelzorgers in de langdurige zorg wel essentieel is en dat er mogelijkheden zijn om die positie te versterken. Ook hierover zullen wij met een ongevraagd advies komen.

Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid om ons advies toe te lichten. Wij gaan ervan uit dat wij, primair onze Werkgroep Mantelzorg, betrokken blijven bij de verdere uitwerking van de plannen

Met vriendelijke groet,
Adviesraad Sociaal Domein Súdwest-Fryslân
Hero Veger, voorzitter

1 juni 2024